

- 1 Сабитов Р.А. Квалификация поведения лица после совершения им преступления. – Омск: Высшая школа милиции МВД СССР, 1986.
- 2 Фріс П.Л. Постзлочинна поведінка як об'єкт правового регулювання та її врахування в правозастосувальній та профілактичній діяльності (Постановка питання) // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей викладачів юридичного факультету – Івано-Франківськ: Вид. Прикарпатського ун-ту, 2001.
- 3 Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред.: В.Ф.Бойко та ін. – 6-те вид., допов. – К.: «А.С.К.», 2000.

ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В ОСНОВНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ

Алла Зеліско,

II курс, юридичний факультет.

Науковий керівник – *Васильєва В.А.*,

кандидат юридичних наук, доцент.

Для будь-якої цивілізованої держави найвищою цінністю є її громадяни і захист їх прав. Оскільки економічною основою кожного суспільства є власність у різних її формах, то одним з найголовніших об'єктів державного захисту виступає саме право власності.

Для країн континентального права перш за все характерний такий спосіб захисту права власності як віндикаційний позов, що є позовом власника про повернення майна з чужого незаконного володіння. В цій правовій системі діє презумпція правомірності володіння, тобто загальне правило каже, що володілець майна має на нього право. В разі виникнення спору зацікавлена особа повинна прийняти на себе доказ зворотнього. Щодо добросовісного володіння, то загальним правилом, яке з певними виключеннями діє в усіх правових системах, є те, що у добросовісного володільца майно, як правило, не може бути витребуваним. Наприклад, відповідно до статті 2-403 Єдиного Торгового Кодексу США “особа, яка володіла спірним титулом, може передати повноцінний титул добросовісному набувачеві”.

Якщо майно набуто безплатно, навіть добросовісним набувачем, від жодної особи, що не мала права його відчужувати, власник вправі витребувати майно в усіх випадках. Наприклад, стаття 302 Цивільного Кодексу Російської Федерації каже, що “річ, набута добросовісним володільцем безплатно, повертається власнику в усіх випадках” [1, с.111].

В континентальній правовій системі досить поширений такий спосіб захисту права власності як негаторний позов. Це позов про припинення дій, які заважають власнику здійснювати свої повноваження володіння та використання щодо власного майна.

Правила витребування власником своєї речі на підставі віндикаційного позову в романо-германській системі права непорушно пов'язані з дією, яка встановлена законом, презумпцією про те, що володілець рухомої речі вважається її власником. За статтею 1006 Німецького цивільного Уложення “на користь володільця рухомої речі вважається, що він є власником речі”. Аналогічна норма існує в статті 930 Цивільного Кодексу Швейцарії.

Деякі вчені виділяють окремо посесорні позови та право на самозахист [2, с.249]. Під правом на самозахист розуміється можливість силою захистити право на майно, право вигнання порушника зі своєї ділянки, дому. Цей спосіб не передбачає звернення до суду для захисту прав володільця. Право на самозахист є штучно перенесеним з англо-американського права.

Щодо посесорних позовів, то їх розгляд як самостійних позовів в рамках інституту захисту права власності можливий лише в ситуаціях, коли захищаються інтереси фактичного володільця [3, с.372].

Захист права в США та Великобританії має свої особливості. Порушення права власності розглядається як цивільне правопорушення – делікт та захищається системою сингулярних позовів. Англо-американське право не знає поняття віндикації або негативного позову, в ньому діє основний принцип – “захищається завжди власник”. Проте для добросовісного володільця є виключення, які повторюють правила, встановлені в континентальному праві. Найбільш поширені сингулярні позови, котрі захищають саме право власності та фактичне володіння.

Як ми бачимо, різні правові системи розробили різні підходи для захисту права власності, які спрямовані на досягнення однієї мети – забезпечити стабільність цивільних правовідносин, гарантувати права добросовісного власника, забезпечити нормальне господарське використання майна у цивільному обігу.

1. Гражданское и торговое право. – М., 1996. – С.111.
2. Відомості Верховної Ради. – 1991. – №20. – С.249.
3. Цивільне право. Частина I. За редакцією Д.В. Бобрової, О.В. Дзери та ін. – К., 1997. – С.372.